

General en cat. i en aquesta forma des de l'E. Mj. fins als nostres dies: «no gosaven toquar a la porta, per tal que no la *destorbassen*», StVicentF (*Serm.* I, 144.21); 'impedir': «era estat *destorbat* per molts accidents», *Decam.* v, § 1, 293.4f.; en una conversa incessant de comares xafarderes, de seguida que se'n va el metge («scassament d'espates lo-s trobaren») «en lo mateix tantost foren tornades; / mas durà poc, per quant una d'aquelles / les *destorbà*, fent-los semblant requesta: / —Si'l perjoih ---», *Somni de Joan Joan*, 10 v. 662; i cf. *destorb*, JRoig; «*destorbaren* lo pas a --- Hamílcar», *Pseudo-Boades* (12).

Avui en dia segueix *destorbar*, com sempre, essent la forma d'ús general en el Princ., i molt predominant a totes les terres de la llengua; única registrada pels DT0., Lacav., Bely. etc.: «*destorbar* tr. impedir, embarassar, *estorbar*; d. al qui fa feyna --- *destorbar-se* ---», *DFgra.* «Mirava --- sobre'l pati; jo, ataleiat am la feina, contestava am monosllabs; i creient que 'm *destorbava*: —Bé doncs —va dir-me— me'n vaig fins a dalt ---», Russinyol (*El Pati Blau*, 47); els valencians no sols li donen el sentit general d'entrebançar, pertorbar, impedir' sinó el d'espantllar, desarregrlar': «*destorbar-se*, espantllar-se un mecanisme: 'l'autobús s'ha *destorbat* avui i estan apanyant-lo», Valor-Giner (1950-25 1955).

Paraula i forma comunes amb l'occità *destorbar*, i cast. ant. *destorbar* (molt predominant en els Ss. XIII-XV), si bé en cast. mod. i port. ha predominat des del S. xv la variant *estorbar* (port. *-rvar*), potser més per la debilitat de la *d-* inicial en cast. vulgar que per ultracorreció de la tendència general romànica a afavorir *DIS-* en perjudici de *EX-*. En català, en tot cas, *estorbar* és modern pertot, i ha estat sempre d'extensió limitada a algunes terres del Sud, on té caràcter vulgar, degut a la pronúncia descuidada de la *d-* per part de molts valencians (*la porta 'e la casa, posava 'e baix, estrossá, esballestá*) i alguns insulars; fins el val. Escrig (1851) reconeix *destorbar* junt amb *estorbar*, i ja hem vist que la *d-* és general en tots els clàssics valencians; la primera aparició és en OPou, on deu ser degut a l'impressor xurro Huete («*estorvar* que la llavor no ixca tan prest: cohindre sementem; *estorvar* de sembrar: prohibere ---», *TbPu.*, 84).

A les Illes només a la Colònia de St. Pere, anoto l'accident de costa *N'estorbažornáls* (1969). Altrament a Mall. i Men. hi ha una altra acc., ben diferent de la del cat. comú, car amb abast, sembla, merament rústic, usen *destorbar-se* amb el sentit del comú *torbar-se* per 'entretenir-se en alg. c., gastar-hi temps': «poc solen *destorbar-se*, a les possessions, amb el conreu dels fruiterars»; i el subst.: «també els camps de sembradura requereixen un sens-fi de *destorb*s en totes les èpoques de l'any --- llaurar i binar ---», JnRosselló (*Ruralisme*, 91.3f., 91.7); «*destorbar-se*: *estorbar-se*, tardar» explica AFerrer Ginart (*Rond. de Men.*, 217), que era d'Artà.

Destorb [S. xv]: «Puys, caminant / e rominant / què fer deuria, / e com viuria / sense *destorb*: / dins en Segorb / yo-m recordí, / e acordí ---», JRoig (*Spill*,

3876); «*destorb*: impedimentum, obstaculum, interurbatio, obex», *DT0.* 1647; «concertaren --- guerra --- mas per certs *destorb*s no se li'n va dar», Ps-Boades; Bely.; *DFgra.* («embaràs, impediment, obstacle»); és també antic i tradicional en l'acc. 'afollament, fracàs', en què després s'ha antiquat bastant en el cat. central: «Nos ha atordit, cert, lo parlar tan resolt d'Angeleta sobre el *destorb* de son casori per part del promès, i com ella lo etgega a fregar per motius d'alguna indiferència entre els dos, i, per tant, son casament esbullat», B. de Maldà (*Coll. B. V.*, 107). *Destorbador* [*DFgra.*]; *destorbaire*; *destorball*, *destorbament*, *destorbarella*. *Entorbar* argot 'enganyar' (*BDC* VII, 32).

Sobre l'origen del rossellonès *destimburlat* 'desballestat, desguitarrat' (*la casa destimburlada*) i la seva variant *estimburlat* ross. i gascona, s'ha tractat extensament al vol. III (*ESTRIBOT*), 804b16-805a20, com a variants del men. *estribullat*, mall. *estrabullat* < *-burlat*.

Com ja poso allà de relleu, és mot més amplament arrelat en provençal i lld.; i no és que no tinguin cert enllaç amb la família de *destorbar*, però en tot cas menys que amb *ESTRIBOT* (i amb aquells tots); la identificació que el *TdF* hi fa amb el roerg. *desturbelà* és força arbitrària, no passa gaire d'una pensada de Mistral, car a penes existeix el suposat oc. ant. *desturbelhar* que allí s'invoca: és un hapax de Peire de Corbiac (amb variant ms. *estorbillar* amb el sentit de 'agitar, sacsejar' parlant d'un temporal, Rayn. v, 442a); aquest hapax sembla dissim. d'un **destorbeirar* derivat de l'oc. ant. *destorbier* «trouble, désarroi», derivació que de cap manera no podria explicar *destimburlà*; és possible que hi hagi hagut alguna contaminació d'això en aquest nus de mots, si bé encara em sembla més fàcil que hi sigui per part dels mots tractats a *TABUIXAR/TABUSTOL* i *ESTABORNIR* (i cf. supra, per a una possible variant d'aquest, *estorbenir*, de *TURBINEM*).

Disturbi [Bely.] igual que el cast. *disturbio* [segle XVII], cf. it. *disturbo* 'pertorbació', es degué formar per contaminació dels cultismes *disturbatio* id., i *turbidum* (in *turbido* «dans les troubles civils», Sèneca).

Pertorbar, ll. *PERTÚRBARE*, 'torbar a fons, rnegonament' [S. xv]: «*pertorbar* o vexar: inquietare, vexare, perturbare» 1472, JnEsteve (*LiEleg.*); *AlcM* i el *D'Ag.* en donen altres tres cites dels Ss. xv-xvi, i el participi figura en el *Tirant de Galba*; *DT0.* 1647. *Pertorbació* [*DT0.* 1647]; «per la supervivència del fill, arriba l'home a sostroure's, en el grau més alt i extrem possible, de la *pertorbació* que li causa l'horror de la mort», Coromines (*Vida Austerà*, 213.2). *Pertorbable* [Lab.]; *impertorbable* [Bely.]. *Pertorbador* [Lacav.]. *Pertorbament*. *Pertorbatiu*.

Tèrbol i el verb (*en*)*terbolar*, *-bolir*, són formes germanes de les occitanes *trebol* i *treb(ol)lar*, i de les fr. *trouble* i *troubler*, it. dial. *tólbtor*, *tórbola*, engad. *tuorbel*, campid. *trúvulu*, roms. *túrbure*, *turburà*, i albaneses *turbuła*, *turbuloj* ('tèrbol', 'enterbolir'): totes